1 Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka LKA

Europos LIETUVIS

Nr. 12 (2047) Londonas, 1989 m. kovo 29 d. XLIII

PLB ATSTOVAI SUSITIKO SU VLIKO ATSTOVAIS VAŠINGTONE

Pagal PLB Seimo pageidavimą ir PLB Valdybos nutarimą, Kovo 11 d., Arlinton, Virginia, netoli Vašingtono susitiko PLB ir VLIKo atstovai 5 valandų ilgumo pasitarimui. PLB siūlyta darbotvarkė priimta. Pasitarimas praėjo pozityvioje nuotaikoje. VLIKas ir PLB suartėjo santykių su Lietuva klausimais. Sutarta: keistis informacijomis ir palaikyti artimesnius ryšius; artimiausioje ateityje suruošti veiksnių konferenciją, kurioje dalyvautų PLB, VLIKas, JAV LB, Kanados LB, Diplomatinė Tarnyba ir ALTa.; išreikšta padėka Kardinolui Sladkevičiui už jo darbą lietuvių tautos naudai; sutarta dėl akcijos Vilniaus arkivyskupijos priskyrimo Lietuvai klausimu; sutarta raginti visuomenę kreiptis į valdžias Molotovo-Ribbentropo sukakties proga; išreikštas džiaugsmas Lietuvos Laisvės Lygos, Sąjūdžio ir visos Lietuvių tautos akcija kovoje už tautos teises.

Po pasitarimo su VLIKu, PLB atstovai Lietuvos Diplomatijos šefą S. Lozoraitį jo namuose Washingtone.

PRANEŠIMAS

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės ir Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto valdybų atstovai buvo susirinkę pasitarimui 1989 kovo 11 d. Arlingtone, Virdžinijoj. Pasitarime dalyvavo iš PLB — pirmininkas prof. dr. Vytautas Bieliauskas, dr. Vytautas Dambrava ir Algimantas Gureckas, iš VLIKo — pirmininkas dr. Kazys Bobelis, Vytautas Jokūbaitis, prof. dr. Domas Krivickas ir Pilypas Narutis. Abiejų valdybų delegacijos sutarė dėl šių pareiškimų:

1. Lietuvių tautos laisvės kovos Lietuvoje ir užsienyje nekintamas tikslas yra nepriklausoma, suvereni Lietuvos valstybė, lygiateisė su kitomis pasaulio valstybėmis. Mes džiaugiamės ir didžiuojamės Lietuvos Laisvės Lygos, Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio ir visos lietuvių tautos kova už teises, tos kovos nuostabaus pakilimo ir prasiveržimo metu. Mes džiaugiamės kitų Lietuvos tautybių pritarimu ir parama — armėnų, gudų, karaimų, totorių, ukrainiečių, vokiečių, žydų, dalies rusų ir lenkų. Mes sveikiname visas pastangas siekiant daugiau laisvės ir kultūrinio, ekonominio, ekologinio bei politinio savistovumo, nes tai lengvintų lietuvių tautos padėtį ir sudarytų geresnes sąlygas kovai už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę.

2. Mes kviečiame lietuvių išeiviją visuose kraštuose kuo plačiau paminėti 1939 rugpjūčio 23 d. Molotovo-Ribbentropo pakto ir rugpjūčio 23 bei rugsėjo 28 d. slaptųjų protokolų 50 metų sukaktį, protestuojant prieš Sovietų Sąjungos ir Vokiečių Reicho suokalbį. Raginame kreiptis į visų pasaulio valstybių vyriausybes, parlamentus, spaudą bei visuomenę, reikalaujant Sovietų Sąjungą panaikinti tą tarptautinę teisę sulaužiusių susitarimų padarinius, būtent Lietuvos, Latvijos ir Estijos neteisėtą okupaciją ir aneksiją.

3. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė ir Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas nuoširdžiai dėkoja Jo Eminencijai kardinolui Vincentui Sladkevičiui už ryžtingą Lietuvos valstybės tęstinumo ir jos aneksijos nepripažinimo gynimą prieš Šventojo Sosto. Lietuvių tauta labai laukia Jo Šventenybės popiežiaus Jono Pauliaus II apsilankymo Lietuvoj, bet jis neturėtų būti sirištas su nuolaidomis neteisingumui ir neteisėtumui. Jei okupantas tokių nuolaidų reikalautų, geriau kad Jo Šventenybė savo apsilankymą atidėtų, negu sutiktų su Lietuvos aneksijos įteisinimu.

4. Šiais metais sueina penkiasdešimt metų kai pasibaigė devynioliką metų trukusi svetimųjų okupacija ir Lietuvos sostinė Vilnius sugrįžo Lietuvai. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė ir Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, apsvarstę Vilniaus arkivyskupijos klausimą, pritaria pastangomis išlaikant nepažeistą Lietuvos aneksijos nepripažinimą, išgauti Vilniaus arkivyskupijos priskyrimą Lietuvos bažnytinei provincijai.

5. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė ir Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas sveikina Mažosios Lietuvos Rezistencinio Sąjūdžio iniciatyvą, prašant Jo Šventenybę popiežių priskirti Mažąją Lietuvą prie Lietuvos bažnytinės provincijos.

6. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė ir Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas kaip galima greičiau sušauks Lietuvos laisvės konferenciją. Konferencijoj bus kviečiami dalyvauti šie veiksniai:

Amerikos Lietuvių Taryba
Jungtinių Amerikos Valstybių Lietuvių Bendruomenė
Kanados Lietuvių Bendruomenė
Lietuvos Diplomatinė Tarnyba
Pasaulio Lietuvių Bendruomenė
Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas

Konferencijoj dalyvaujančių veiksnių delegacijas sudarys nedaugiau kaip trys asmenys. Visi nutarimai bus priimami bendru sutarimu.

7. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė ir Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto valdybos keisis svarbesne informacija ir palaikys artimus ryšius Lietuvos laisvės reikalu.

Dr. Vytautas Bieliauskas
Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdybos Pirmininkas
Dr. Kazys Bobelis
Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto Valdybos Pirmininkas

JAUNIMAS BONNOJE

Vasario 16-tos dienos proga, lietuvių gimnazijoje iš įvairių šalių besimokantys mokiniai nusprendė aplankyti savo kraštų pasiuntinybes Bonnoje. Akcijos tikslas buvo perduoti žinias apie dabartinę padėtį Lietuvoje, paaiškinti išeivijos laikyseną Lietuvos atžvilgiu ir sužinoti tų kraštų nuomonę šiais klausimais. Gimnazistai, talkinant Vokietijos lietuvių jaunimo sąjungai ir gimnazijos mokytojams, pradėjo ruoštis šiam žygiui jau keleta savaičių iš anksto. Jie rašė laiškus į savo pasiuntinybes, prašydami priimti juos pokalbiams, telkė medžiagą, vertė ją į vokiečių, anglų, ispanų ir portugalų kalbas, redagavo peticijas.

Brazilijos, Urugvajaus, Australijos ir Kanados pasiuntinybės sutiko priimti savo piliečius. Tik JAV pasiuntinybė atsisakė, nes nerado žmogaus, kuris būtų galėjęs pravesti pokalbį. Todėl mokiniai iš Amerikos sugalvojo padaryti ką kitą. Jie nusprendė aplankyti amerikiečių laikraščių ir žinių agentūrų redakcijas ir šiom įteikti medžiagą apie įvykius Lietuvoje. Vasario 16-tą į Bonną, Vokietijos sostinę, išvažiavo aštuoni mokiniai iš Pietų Amerikos, septyni iš Kanados, penki iš Australijos, vienuolika iš JAV ir šešiolika iš Vokietijos.

Brazilus priėmė jų pasiuntinybės sekretorius politiniams reikalams Roberto Kolin. Brazilija pripažįsta Lietuvos okupaciją. Vienas iš pagrindinių jų politikos principų, nesikišti į kitų vidaus reikalus. Vistiek sekretorius pažadėjo, įteiktą medžiagą nusiųsti į Braziliją.

Kitus pietų amerikiečius (iš Urugvajaus ir Argentinos) priėmė Urugvajaus pasiuntinybės sekretorius politiniams reikalams Gonzalo Casás. Pokalbis truko pusantros valandos. Urugvajus nepripažįsta Lietuvos aneksijos. Tačiau, jų nuomone, Urugvajus yra per mažas kraštas ir jų balsas negirdimas pasaulyje.

Australijos pasiuntinybės kanclerė Magret Adamson, priėmusi jaunimo atstovus, buvo gerai informuota apie Lietuvą. Ji buvo labai susidomėjus ir daug klausinėjo. Mokiniai iš Kanados išbuvo dvi valandas jų pasiuntinybėje. Jie kalbėjosi su politiniu patarėju Micheal Devall ir Henry G. Korn (Councellor and Consul Public Affairs). Šie taip pat buvo gerai informuoti apie Lietuvą. Kanadoje veikia pabaltiečių įstaiga, kuri seka įvykius Lietuvoje.

Mokiniai iš Amerikos pasiskirstė į dvi grupes. Jie aplankė 'Times-magazine', 'Associated Press', 'Newsweek', 'New York Times' ir 'Reuters' redakcijas. Redakcijos juos priėmė ir žadėjo pasinaudoti įteikta informacine medžiaga.

Vokietijos lietuvių jaunimo sąjunga ta proga nusprendė aplankyti vakarų Vokietijos parlamento (Bundestago) frakcijas ir Užsienio reikalų ministeriją. Jaunimo atstovus priimti sutiko Socialdemokratų partija (SPD), Žalieji (die Grünen) ir Užsienio reikalų ministerija. Pokalbis su F.D.P. neįvyko dėl netinkamo laiko, o CDU/CSU frakcija į prašymą laiku visai neatsakė.

Pirmasis apsilankymas buvo Vokietijos Socialdemokratų partijoje. Atstovus priėmė federalinio parlamento nariai Gerlinde Hämmerle ir Horst Sielaff. Pagrindinė pokalbio tema buvo neteisėtas Lietuvos įjungimas į Sovietų Sąjungą ir Lietuvos ateities perspektyvos. Parlamento nariai paaiškino Vokietijos Socialdemokratų partijos laikyseną: jie siekia Europos susivienijimo, todėl nepritaria naujų tautinių valstybių kūrimuisi. Nepaisant nuomonių skirtumo, jie siūlė kreiptis į SPD žmogaus teisių pažeidimo klausimais.

Sekantis apsilankymas buvo Užsienio reikalų ministerijoje. Jaunimo atstovus priėmė valdantysis URM darbuotojas, Santykių su Sovietų Sąjunga klausimais, Stüdemann. Jis paaiškino bendrą Vakarų Vokietijos vyriausybės laikyseną Pabaltijo kraštų atžvilgiu. Vakarų Vokietija nepripažįsta šių kraštų įjungimo į Sovietų Sąjungą.

Vakare buvo susitikta su Žaliųjų partijos atstovais H. Lippelt ir M. Horacek. Kalbėtasi apie gamtosaugos padėtį Lietuvoje, apie Baltijos jūros taršą ir Ignalinos atominę jėgainę. Žalieji sutiko mums siųsti informacijas apie jų veiklą, liečiančią Pabaltijo kraštus. Artimesniems ryšiams užmegzti M. Horacek apsilankys greitu laiku gimnazijoje.

Tikimės, kad ir ateityje pavyks pravesti panašias politines akcijas.

T. Baublys ir D. Baliulytė

LKB KRONIKA NR. 80

Kovo 21 d. gautas LKB Kronikos Nr. 80, pažymėtas gruodžio 8 d. (1988) data. Šiame numeryje: 1. Sveikiname naująjį lietuvių arkivyskupą Audrį Bačkį: 2 Dėkojame už auką: 3. Kun. Sigito Tamkevičiaus pamokslas, pasakytas Kybartuose lapkričio 6 d., sutikimo metu. 4. Pareiškimai ir protestai. 5. Žinios iš vyskupijų. 6. Sovietinėje mokykloje. 7. Sovietinėse respublikose.

PAGERBS TAUTOS DIDVYRIUS

Lietuvos demokratų partiją, savo mėnesinio laikraščio „Vasario 16-oji" šių metų 3-čiame numeryje kreipėsi į tautą Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo dienos proga. Lietuvos demokratų partija ragina visus lietuvius laikotarpį nuo šių metų vasario 16-tos iki lapkričio 23-čiosios — Lietuvos kariuomenės šventės dienos — skirti visų Lietuvos savanorių ir partizanų prisiminimui, jų kapų, paminklų suradimui, sutvarkymui ir atstatymui, taip pat kovų už Lietuvos Nepriklausomybę dalyvių ir liudininkų atsiminimų, pasakojimų, dainų, fotografijų ir įvairių kitų daiktų surinkimui. Lietuvos demokratų partija kreipimasi į tautą baigia šiais žodžiais: Pagerbkime tautos didvyrius, atgaivinkime savo atmintį, išsaugokime visą Lietuvos istoriją!

„Vasario 16-toji"

SPROGIMAS JONAVOJE

Britų radijo žiniomis, kovo 21 d., įvyko sprogimas Jonavos azotinių trąšų fabrike. Yra žuvusių ir daug sužeistų. Apie 30.000 gyventojų iš Jonavos ir aplinkinių miestų buvo perkelti, nes po sprogimo susidaręs amonijos debesys grasino jų gyvybėms.

Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis gamtos apsaugos reikalams skiria daug dėmesio. Šimtatūkstantiniame mitinge Vingio parke buvo iškelti ekologiniai reikalavimai vyriausybei ir priimtos rezoliucijos gamtos apsaugos reikalais.

Žalingos Lietuvos ekologijai pramonės yra šios: Ignalinos atominė elektrinė, Mažeikių naftos perdirbimo kombinatas, Jonavos azoto trąšų fabrikas, Kėdainių sieros rūgšties fabrikas, Naujosios Akmenės cemento gamykla ir Kaišiadorių hidrokumuliacinė elektrinė. Visos šios pramonės yra visasąjunginės.

Jonavos azoto trąšų fabrikas yra prie Neries 28 km. atstume nuo Kauno.

VASARIO 16-SIOS ŠVENTĖ HAMBURGE

Šįmet Vasario Šešioliktąją minėjo ne tik išeivija, bet ir visa Lietuva. Vilniaus Gedimino bokšte vėl plevėsavo mūsų trispalvė. Hamburgo lietuviai nepriklausomybės paskelbimą šventė vasario 26 dieną. Iškilmėse dalyvavo apie 150 miesto bei jo apylinkėse gyvenančių lietuvių ir jų prietelių. Lietuvių Bendruomenės valdybos ir jos padėjėjų-pagelbininkų dėka, jubiliejus praėjo labai šventiškai.

Lietuvių Bendruomenės valdybos pirmininkei Teresei Lipšienei tarius įžanginį žodį, pagrindinį referatą skaitė kun. Alfredas Franckaitis. Jisai daug yra išvertęs iš lietuvių kalbos į vokiečių mūsų klasikų ir dabartinių poetų eilėraščių-poemų, kaip pavyzdžiui, Antano Baranausko „Anykščių Šilelį" ir kitų. Paskaita visus sužavėjo savo nuoširdumu, neišpasakyta meile Lietuvai, jos žmonėm, buvo perpinta asmeniškais išgyvenimais pernai lankantis gimtinėje. Jam už įdomią, turiningą paskaitą buvo atsidėkota ilgai trunkančiais plojimais. Hamburgo Aukštosios Muzikos Mokyklos profesorė Lampsatytė paskambino Čiurlionio preliudus, o Salzburgo Mocarteumo docentas Helmutas Jasbaras paskambino gitara keleta kūrinių. Jisai, pasirodo, netrukus važiuos dėstyti klasikinės gitaros specialybę Vilniaus konservatorijoj.

Tautinių šokių grupės „Gintaras" pasirodymas (vadovė Elena Baliulienė, akordeonais grojo Ričardas Baliulis ir Vilius Pareigis), kaip visad visiems labai patiko.

Rita Pareigytė ir Rimas Baliulis padeklamavo, o Ina Merklytė paskaitė savo senelio dr. Juozo Sakalausko (buv. Klaipėdos Gubernatūros patarėjo) eilėraščius. Į svečius atvažiavusi Vilniaus konservatorijos dėstytoja Judita Ušinskaitė sutiko papildyti programą. Jinai padeklamavo tris Justino Marcinkevičiaus eilėraščius ir, palydint Vandai Mozūraitienei, padainavo dvi liaudies dainas. Jos skambus ir malonaus tembro sopranas visus sužavėjo. Vandai Mozūraitienei akordeonu pritariant, visoj salėj galingai nuskambėjo himnas ir „Lietuva brangi".

Po programos, dėka puikių ir šaunių šeimininkių, buvo smagus ir jaukus pobūvis su užkandžiais ir šokiais.

Dar kartą didelis ačiū Hamburgo Lietuvių Bendruomenės valdybai, jos niekad nenuilstančiai pirmininkei Lipšienei už suruoštą įdomų, gražų tautos šventės minėjimą.

Klaipėdiškis

LIETUVOJE

Teatralų garbės narys

Lietuvos teatro veikėjų sąjungos valdybos posėdyje vasario 6 dieną nutarta įsteigti Lietuvos TVS garbės nario vardą. Vienbalsiai nutarta pirmąjį garbės vardą suteikti režisieriui Jonui Jurašui.

Joanas Jurašas, buv. Kauno dramos teatro vyr. režisierius, prieš 15 metų „už nacionalizmą" buvo atleistas iš darbo ir po to emigravo į Vakarus. Šiuo metu jis dirba Dalas mieste, JAV, teatre.

Traukinio katastrofa

Geležinkelio ruože Šilutė-Pagėgiai nuo bėgių nusirito naftos produktus vežęs krovinius traukinys. Išsiliejo daugiau kaip 800 tonų mazuto. Užterštas maždaug 4 ha žemės plotas. Tame geležinkelio ruože pastaraisiais metais įvyko net 5 katastrofos.

Konstitucijos projektas

Vasario 28 d. TIESA paskelbė Lietuvos TSR konstitucijos projektą „liaudies svarstymui". Kai kurios skelbiamo projekto nuostatos neatitinka dabar galiojančios TSRS konstitucijos straipsnių, todėl Lietuvos TSR AT Prezidiumas išvertė savo projektą į rusų kalbą ir pasiuntė į Maskvą.

Prie straipsnių, į kuriuos Maskva gali atsiliepti kritiškai, tenka priskirti tuos, kur yra siūlomos naujovės. Pav., siūloma įtvirtinti išimtinę LTSR valstybinę nuosavybę į žemę, jos gelmes, vandenis, jūros šelfą, miškus ir gamtinius išteklius. Numatoma kurti Lietuvos TSR nacionalines karines formuotes. Naujas 72 straipsnis sako, jog Lietuvos TSR turi teisę laisvai išstoti iš TSRS. Tas įgyvendinama per referendumą. TSRS įstatymai galioja Lietuvos TSR teritorijoje, jeigu jie nepažeidžia jos suverenių teisių, įtvirtintų Lietuvos TSR konstitucijoje.

Atsižvelgiant į tai, kad dalis Lietuvos TSR konstitucijos projekto straipsnių neatitinka TSRS konstitucijos, Lietuvos TSRS AT Prezidiumas pateiks Maskvai pasiūlymus pakeisti atitinkamus TSRS konstitucijos straipsnius.

Naujas prokuroras

TSRS Generalinio prokuroro įsakymu, Liudvikas Sabutis atleistas iš Lietuvos TSR prokuroro pareigų. Naujuoju prokuroru paskirtas Vidutis Juozapas Barauskas, ligšiolinis prokuroro pavaduotojas.

Vytis — Lietuvos TSR herbas

Lietuvos TSR konstitucijos projekto 173 straipsnis sako: „Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos valstybinį herbą sudaro baltas Vytis raudoname lauke".

174 str. — Valstybinė vėliava — geltona, žalia, raudona.

175 str. — Valstybinis himnas — V. Kudirkos „Tautiška giesmė".

176 str. — Sostinė — Vilnius, ilgaamžė istorinė Lietuvos sostinė.

Apdovanotas už narsumą

Šešiametis Nerijus Kropas, išgelbėjęs savo jaunesnę sesutę ir broliuką iš gaisro, apdovanotas medaliu „Už narsumą". Jo tėvai, išeidami į darbą, paliko įjungtą televizorių ir iš lauko puses kabliu užkabino namo duris. Televizoriui sprogus ir kilus gaisrui, vaikas išlipo per langą, atkabino duris ir išnešė į lauką savo sesutę ir broliuką. Vėliau į pagalbą atskubėjo kaimynai ir ugniagesiai, bet vaikai jau buvo išgelbėti. Tas atsitiko Lesčiukų kaime, Kėdainių raj.

Perkelti Šv. Kazimiero palaikai

Kovo 4 dieną į specialią koplyčią Vilniaus arkikatedroje perkeltas karstas su šv. Kazimiero palaikais. Nuo 1952 m. spalio 9 dienos tie palaikai buvo „ištremti" į Vilniaus šv. Petro ir Povilo bažnyčią.

Audringas plenumas

Vasario 21 dieną Vilniuje įvyko LKP CK plenumas, kuris apsvarstė Respublikos pertvarkos klausimus ir atleido iš pareigų Liongįną Šepetį, CK sekretorių. Jo vieton išrinktas Valerijonas Baltrūnas.

Plenume kalbėjęs CK pirmasis sekretorius A. Brazauskas smarkiai puolė Sąjūdį, kuris pradėjęs „tolti nuo savo programinių pozicijų". Nuo dabar bus suvaržyti jo leidiniai.

PUNSKO-SEINŲ MUZIEJUS

Jau prabėgo daugiau nei metai, kai Punske (Lenkijoje) įsteigtas Punsko-Seinų krašto muziejus kaupiantis istorinę, literatūrinę šio krašto bei jo gyventojų praeitį. 1987 m. lapkričio 1-oji tai oficiali muziejaus įkūrimo data, bet tikrumoje idėja daug senesnė, turinti ilgą ir keblią istoriją.

Mintis kaupti šio krašto literatūrinę, istorinę praeitį gimė Romui Vitkauskui, dabartiniam Punsko valsčiaus viršaičiui, prieš keliolika metų, dar jam studijuojant. Ilgai nesurado ji pritarėjų. Laikas bėgo. Lietuviškai visuomenei atitekdavo į amžinybę iškeliavusių tautiečių palikimai, kuriais nebuvo kam pasirūpinti. Štai gausūs poeto Juozo Kėkšto, kalbininko Jono Otrenbskio, doc. Broniaus Mickevičiaus palikimai buvo vežiojami iš vienų namų į kitus, pamaži vertenybes graužė pelės ir laikas. Pagaliau ne tik Romui Vitkauskui, kuris šiai idėjai visą laiką pasiliko ištikimas, bet ir daug kam paaiškėjo, kad nedelsiant reikalinga vieta, kurioje būtų galima kaupti tautos dvasinę praeitį, bei prižiūrėtojai. Asiradus pritarėjams sėklą pradėjo daiginti. 1987 m. pabaigoje Romas Vitkauskas sušaukė programinę — steigiamąją tarybą, buvo nustatytos muziejaus užduotys ir prasidėjo darbai.

Muziejaus veiklos barai platūs. Atskiruose skyriuose renkami įvairūs daiktai bei dokumentai bylojantys apie šio krašto praeitį ir dabartį. Štai Punsko-Seinų krašto istorijos ir dabarties skyriuje kaupiama medžiaga apie 1831 ir 1864 m. sukilimus, 1905 m. revoliuciją, pirmą pasaulinį karą, apie tarpkario laikotarpį, antrą pasaulinį karą ir okupaciją, apie pokario įvykius bei dabartinius santykius su Lietuva ir visais pasaulio lietuviais. Archeologinis skyrius renka medžiagą apie pirmykščius šio krašto gyventojus — jotvingius. Kitame skyriuje surado vietą žmonės užsitarnavę Punsko-Seinų kraštui, lietuvių kultūrai. Tai rašytojai: Anielius Markevičius, Albinas Morkus; poetai: vysk. Antanas Baranauskas, Albinas Žukauskas, Juozas Kėkštas; geologas Česlovas Pakuckas, Antanas Tatarė bei kiti. Sekančiame skyriuje kaupiami Suvalkų trikampio leidiniai ir visos apie šį kraštą spaudoje pasirodžiusios informacijos. Atskiras skyrius yra skirtas lietuvių kultūros paminklams Lenkijoje. Muziejus renka taip pat visą Lenkijos lietuvių archyvinę medžiagą bei kaupia duomenis apie kitų tautų įnašą į šio krašto kultūrą (lenkų, žydų, vokiečių, rusų-sentikių).

Muziejus pradėjo darbą sunkiose sąlygose. Privačiame name, laikinai išnuomotose patalpose, kurių plotas 31 m², sukauptas jau apie tūkstantis turinčių dokumentalinę vertę nuotraukų, 600 knygų, straipsnių iškarpos iš 60 įvairių laikraščių bei žurnalų, vaizdo įrašai, magnetofono juostos, plokštelės.

Muziejumi rūpinasi ir jam darbuojasi Alicija ir Adomas Sirtaskiai. Abu baigę Varšuvos Universitete rusų filologiją. Adomas — lenkų tautybės, bet puikiai kalbąs lietuviškai.

Nors muziejus jaunutis, bet jau yra surengęs dvi įdomias parodas.

1988 m. balandžio pradžioje buvo atidaryta poeto Juozo Kėkšto memorialinė ekspozicija. Ant seno ąžuolinio stalo, prie kurio poetas dirbo, eksponuojami jo rankrščiai, nuotraukos, jo kūrybos vertimai į kitas kalbas: ispanų, lenkų, rusų; dokumentai, atsiminimai bei kiti asmeniški poeto daiktai. Paroda surengta muziejaus patalpose ir iki šiol galima ją tan lankyti.

1988 m. gegužės pradžioje Punsko gimnazijoje buvo galima lankyti Seinų spaustuvės (1906-1915 m.) leidinių parodą. Vėliau ją perkėlė į Seinus Lietuvių Visuomenės Kultūros Draugijos (Lenkijos lietuvių organizacijos) X-ojo Suvažiavimo proga. Šiuo metu ją taip pat galima apžiūrėti muziejaus patalpose.

Reikia džiaugtis, kad šis muziejus susilaukė susidomėjimo ne tik lietuvių tarpe Lenkijoje, bet taip pat garsas apie jį pasklido ir už Lenkijos ribų. Jį aplankė svečiai iš Lietuvos, Rytų Vokietijos, Vakarų Vokietijos, JAV, Kanados, Izraelio bei kitų kraštų.

Punsko-Seinų krašto muziejus bei Lenkijos lietuviška visuomenė bus dėkinga visiems, kurie savo atsiliepimais, žiniomis, nurodymais prisidės prie medžiagos apie šį kraštą, apie čia gyvenusius ir dirbusius jo labui žmones rinkimo. Paieškomi yra dokumentai, nuotraukos, šio krašto bei apie šį kraštą leidiniai, prisiminimai, rankraščiai. Už kiekvieną informaciją apie ieškomą medžiagą, didelis ačiū.

Rašykite adresu:

Spolieczne Muzeum Reglonalne, ul. Mickewicza 59, 16-515 Puńsk, Poland.

„Europos Lietuvį" siuntinėjame į visus pasaulio kraštus. Užsisakykite „Europos Lietuvį".

GIMNAZIJOS MOKINYS APIE VILNIAUS GRĄŽINIMĄ LIETUVAI

Paskutiniu laiku, kas netingi ir domisi Lietuvos istorija, ypač dabar Lietuvoje, pastebėjo, kad didelio susidomėjimo susilaukė 1939 m. slaptieji protokolai tarp Vokietijos ir Sovietų Sąjungos, kurie liečia Pabaltijį.

Praeitų metų pabaigoje vilniškė „Tiesa", kreipėsi oficialiai į Vakarų Vokietijos užsienių reikalų ministeriją, kad jie jiems prisiųstų slaptųjų protokolų fotokopijas, kurių Maskvoje neva negalima surasti. Tai vokiečiai su malonumu tai padarė, pasiųsdami fotokopiją nuo išlikusių mikrofilmų, nes pas juos originalai irgi dingę.

Tą istoriją plačiai aprašė „Frankfurter Rundschau" dienraštis savo vasario 4 dienos laidoje, primindamas, kad toks oficialus kreipimasis buvo pirmutinis iš Sovietų Sąjungos komunistų laikraščio. Dabar, vasario 25 dienos laidoje, tame pačiame vokiečių dienraštyje, pasirodė skaitytojų Michael Köhlerio, laiškas kuris yra Sarstedto gimnazijoj sustiprintos istorijos grupės kalbėtojas. Jis teisingai pamini, kad pagal rugpjūčio 23 dienos slaptą protokolą Lietuva neįeina į sovietų interesų sferą. Lietuvą tuo laiku norėjo turėti vokiečiai, nes Lietuva neturėjo bendrų sienų su Sovietų Sąjunga. Bet, kas svarbiausia, tokią Lietuvą, kokia 1919 metais buvo nustatyta pagal Curzon liniją (Curzon — tuolaikinis Anglijos užsienio reikalų ministras — R.Š.) išskyrus Balstogę, kurios norėjo Stalinas. Taigi būtų, kad Vilnių prie Lietuvos prijungė Hitlerio noras, o ne Stalino malonė. Toliau rašoma, kad Hitleris vėliau pakeitė nuomonę ir visą Lietuvos teritoriją su Vilniumi, pagal slaptą rugsėjo 28 dienos protokolą, atidavė Sovietų Sąjungai. Michael Köhler vasario 25 dienos „Frankfurter Rundschau" rašo: kad Lietuva pakliūtų į Sovietų Sąjungos interesų sferą, sovietai turėjo vokiečiams prižadėti, kad Vilnių jie prijungsią prie Lietuvos. Tai sovietai ir padarė.

Aišku, skaitytojai gali nuvertinti to mokinio teigimus, bet reikėtų pagalvoti, kad Vakarų Vokietijoj tokios mokinių iniciatyvos yra labai vertinamos, net tam suteikiamos specialios Vakarų Vokietijos prezidento premijos ir duodamos stipendijos tolimesnėm studijom.

Mūsų lietuviams istorikams irgi reikėtų rimtai pažvelgti į šį Vilniaus grąžinimo aspektą.

Romas Šileris

SUSIRINKIMAS VILNIUJE

JAUNASIS TAUTIETI,

Kreipiasi į Jus, Lietuvos jaunime, bendrija „LITUANICA". 1989 metų liepos 15 dieną kviečiame visus norinčius ir galinčius susirinkti Vilniuje. Tai diena, reikšminga visai mūsų tautai — Žalgirio mūšio data bei Dariaus ir Girėno skrydžio pradžia. Šią dieną norėtume suburti lietuvių jaunimą, gyvenantį tiek Lietuvoje, tiek už jos ribų, bendram suėjimui.

Jūsų kelionės išlaidų apmokėti galimybių neturime. Priimsime gyvenimui savo šeimose dešimčiai dienų (pageidaujant, ir ilgesniam laikui). Atsižvelgdami į Jūsų norus, galėtume suruošti bendrą stovyklavietę, etnografinę, archeologinę ar pažintinę ekspedicijas Lietuvoje. Norėtume organizuoti bendrus koncertus, meno parodas bei diskusijas. Prašome atsiliepti kūriantį ir muzikuojantį jaunimą.

Laukiame Jūsų pasiūlymų ir pageidavimų.

Ruošiant Jums įvažiavimo vizas mums reikalingi šie asmens duomenys:

Vardas, pavardė
Gimimo data ir vieta
Adresas
Profesija ir užsiėmimas
Paso duomenys
Viena mažo formato nuotrauka

Prašome atsiųsti duomenis vizai forminti bei pasiūlymus ir pageidavimus vienu iš šių adresų:

Algis Miknevičius
Žirmūnų 102 — 1
Vilnius 232012
tel. 772854

Diana Rakauskaitė
Dzeržinskio 144 31
Vilnius 232042
tel. 767242

Laimonas Briedis
Žirmūnų 111 - 33
Vilnius 232012
tel. 771473

Gražina Jasiūnaitė
Dzeržinskio 176 84
Vilnius 232042
tel. 773767

Su pagarba —

Susitikimo organizavimo grupė

SVEIKATOS REIKALU

Britų medicina jau žino, kaip apsisaugoti nuo „Žaibo", kuris gali kirsti į smegenis ar širdį — vainikines arterijas (coronary arteries) ir žmogus gali kristi negyvas minučių metu ar sužaloti žmogų, paversti jį į tiktai svetima globa aprūpinamą. Pradžioje buvo patarta kasdien imti po 75 miligramų Aspirino. Ilgainiu paaiškėjo, kad ir tas mažytis kiekis Aspirino gali sukelti kraujavimą skrandyje. Apsaugai nuo to buvo patariama imti kartu su maistu. Paaiškėjo, kad ir tas 100% neapsaugo nuo kraujavimo. Nottinghamo universitetas nustatė, kad geriau vartoti Warfariną vidutiniai po 1.5 miligramo dienoje. Warfarinas tai žiurkių nuodas, matomai neblogo skonio ir žiurkės prisiėda jo daug, pradeda kraujuoti ir pastimpa. Ir Aspirinas ir Warfarinas veikia į kraujo krešėjimą, kuris yra labai komplikuotas procesas. Tai neinant į veikimo smulkmenas aš patariu senyvo amžiaus žmonėms vartoti kasdieną Warfarino po 1.5 miligramo. Mano turimos knygos yra 5 metų senumo, kur sakoma, kad Warfarinas gaunamas tiktai sulig recepto. Gaunamose tabletėse po 1 miligramą. Aš pats vartoju Aspirino po 75 miligramus vieną kartą dienoje ir planuoju prie pirmos progos pasikalbėti tuo reikalu su savo gydytoju. Esu tikras, kad jis prirašys man ir žmonai Warfariną.

Nors išėjęs į pensiją, laikau savo pareiga patarti savo lietuviams, nes be dr. Valterio kito gydytojo lietuvio Anglijoje nėra. Pavadinau „žaibu", nes pačių senatvės perkitimų tas būdas neatstato į normą.

Dr. J. Mockus

Red. pastaba: Norintieji šiuo daktaro patarimu pasinaudoti, netbūtinai turi pasitarti su savo daktaru, nes tik jis gali patarti ir išduoti Warfarinui receptą.

ATSIŲSTA PAMINĖTI

Lietuvių Dienų žurnalo vasario mėn. numeryje, lietuviškoje dalyje, randama: Mintys švenčiant Vasario 16-tą. Europos Parlamento pragrama Pabaltijui atstatyti. Europos Parlamento delegacija Pabaltijo valstybėse. Lietuvos KP ofenzyva prieš LP Sąjūdį. Aleksandro Merkelio — Lietuvos keliu. J. Br. — Kudirkos „Varpas ir šių dienų aušra. Alės Rūtos — Vinco Kudirkos sielos nemarioji giesmė (A. Kairio naujos knygos „Nemarioji giesmė" recenzija). Editos Nazaraitės — Mūsų džiaugsmo šviesa ir rūpesčių šešėliai. Kotrynos Grigaitytės eilėraščiai (3). V. Trumpos — Ir šviesa ir tiesa (kalba pasakyta Los Angeles „Varpo" ir dr. V. Kudirkos minėjime). Dr. Jono Balio — liaudies epo klausimas.

Anglų kalbos skyriuje — Vincas Kudirka. Virginijos M. Vytell (vienuolės, CJC) — Dr. Jonas Šliūpas. Lietuviai reikalauja nepriklausomybės. Lietuvoje atšvęsta Vasario 16-ta. Romos katalikų mišios. Vėliausios žinios apie gyvenviečių (butų) dydį — Sovietų Sąjungoje. Balzeko muziejus pagerbė „Margučio" radijo programą.

Antaninos Garmutės

E Š E L O N A I

V

Telefonisčių kambaryje visą priekinę sieną užima skydas. Jame kaip bičių koryje daugybė akučių ir ne mažiau kaištukų. Priešais skydą sėdi mergina su ausinėmis, guviai atsakinėja į kybantį virš smakro mikrofoną, kartu abiem rankom perjunginėdama į akutes kaištukus. Po kokių dešimties minučių, kai darbo apmažėja, ji nusiima ausines ir meta linksmą klausiamą žvilgsnį.

—Štai tau mokinė, Nataša! — pristato mane kadrų skyriaus viršininkas Tarabanka ir dingsta.

Geologinėje ekspedicijoje aš — vienintelė tremtinė. Ir keistas dalykas: tremtinys, dirbdamas tarp laisvų, bet kultūringų žmonių, nejučiomis ir pats ima save vertinti kaip žmogų. Visiškai įsijausti į laisvo žmogaus vaidmenį, deja, negaliu: parą budžiu ekspedicijoje, o dvi paras, tiksliau dvi pamainas, kasu kaip ir anksčiau, nemylimą druską.

Geologinė ekspedicija man — tarsi ištroškusiam keleiviui oazė dykumoje. Nesunkiai perprantu įdomų darbą. Reikia tik būti atidžiam ir operatyviai užtikrinti ryšį tarp abonentų — geologų, atliekančių paieškas radimvietėse, meistrų, aptarnaujančių grežinius, technikų, inžinierių, viršininkų. Svarbiausia kiekvienu paros metu žinoti, kas kur dedasi. Ekspedicijos viršininkas Ovsiankinas mėgsta paskambinti ir po vidurnakčio:

—Kas girdėt, naujokėle?

Raportuoju.

—Labos nakties! Bet tu nemiegok!

Netrukus jis pradeda mane vadinti vardu. Kviesti į kiekvieną gamybinį pasitarimą, posėdį — rašyti protokolų.

Kažkuria proga, gal gegužės pirmosios ar devintosios, ekspedicijos garbės lentoje atsiranda mano pavardė: „Už labai gerą darbą ir elgesi telefonistei Garmutei Antaninai Rytų Sibiro geologinės tiriamosios ekspedicijos vadovybė reiškia padėką". Ir viskas. Nežymus, niekam nekliūvantis įrašas.

Pirmieji audros griaustiniai atidunda iš koridoriaus, nuo atvirų kadrų viršininko Tarabankos durų:

—Kas tai padarė? Tu? Viršininkas? Ar jūs nenormalūs, ar iš medžio iškrito? Juk žinot, iš kur ta mergaitė? Iš traukinio! Tremtinė! Liaudies priešas! — griaudėjo techninis vadovas Kulikovas. — Tegu ji nors auksinė būtų, bet liaudies priešas negali gerai dirbti! Pagyrimus rašote tokiems... Aš jus sutvarkysiu!

Iš kabineto išėjo Ovsiankinas. Kilusio triukšmo pažiūrėti bėgo laborantės.

Tarabanka stengėsi valdytis. Bet jis buvo dar ir partinės organizacijos sekretorius turėjo tarti savo žodį.

—Atsikvošėk, žmogau, jeigu proto neturi! — pasakė. — Aš įsivaizduoju, kaip ta mergaitė pateko į ešeloną, viena, be tėvų! Joks ji liaudies priešas. Dirba puikiai.

Čia, Sibire, geologų ekspedicijoje žmonės mūru stojo ginti manęs! Nepažįstami, svetimi. Nepaisydami to, kad nėra dar jokios reabilitacijos, jie besąlygiškai išteisino mane.

Ėjo tretieji tremties metai. Prasidėjus liepai, žemės paviršius atšilo ir darbų padaugėjo: taigos properšoje Usolės lietuviai gavo sklypelį žemės. Sukuosi kaip voverė rate — nemiegotų naktų daugiau negu išmiegotų: darbas geologinėje ekspedicijoje, druskos kasimas fabrike, malkų reisai į taigą, bulvių sodinimas žemės sklypelyje. Paštas ir siuntiniai, ir visuomeninės laiškininko pareigos — laiškų išnešiojimas lagerio tautiečiams. Štai atėjo ir miego metas. Kaip akmuo krisdama ant narų, dar spėju pagalvoti, kad išbuvau be miego penkias paras. Bet girdžiu balsą:

—Vstavaj, Antanina Kazimirovna! Tebia Litva ždiot!

Palaukia, ir vėl tą patį:

—Tvoja Litva! Vstavaj!

Šokteliu kaip spyruoklės išmesta. Ne, tai ne žemės drebėjimas. Gal vis tik sapnas? Pasitikrinu: sužnybiu sau kaktą — skauda! Ne sapnas; tarpduryje stovi komendantas Movčanas ir šypsosi. Pirmą kartą matau besišypsantį Movčaną. Jo šypsena — įvykis, kuriuo gali pasikliauti.

Apsirengti nereikia — miegame ant narų su rūbais.

Ir bėgu aš, ant nematomų sparnų lekiu per Usolės miestą, per duobes ir balas, nei kojų, nei penkių savo nemigos naktų nejausdama ir nieko prieš save nematydama, — tik važiuojantį dviračiu komendantą Movčaną ir tik vieno — NKVD — pastato akimis ieškodama!

Movčanas paduoda išimtą iš stalčiaus, ant didelio forminio blanko mašinėle surašytą dokumentą:

—Perskaityk atidžiai. Mes jį pasiliksime sau. Tau pažymą tuojau išduosim...

Ryte ryju akimis tą dokumentą ir sąmone dar nesuvokiu, kas parašyta jame! Taip! Taip! TSRS Ypatingojo Pasitarimo posėdžio, įvykusio 1948 m. spalio mėn. tokią ir tokią dieną (vadinasi, praėjus beveik 4 mėnesiams po išvežimo!), nutarimu pilietė Garmutė Antanina, Kazimiero, gimusi 1934 m. iš specialiosios tremties išlaisviname, atstatant jos teises ir grąžinant į buvusią gyvenamą vietą Lietuvos TSR. Išskirti pilietei tokiai kelionėje lydinti asmenį ir nemokamą geležinkelio bilietą kariniame vagone. Pasirašė, Ypatingojo Pasitarimo posėdžio pirmininkas J.V. Stalinas.

Komendantas Movčanas prisėda kitapus stalelio. Kiek įmanoma švelniau — tai sunkiai sekasi — užklausia:

—O gal tu, mergaite, norėtum pas mus pasilikti? Gal tau ir čia gerai būtų? Pagalvok!

—Ne, ne, — išsigąstu, — aš noriu pas tėvelius! Namo! į Lietuvą!

— Važiuok tu į tą Lietuvą! Tik šiuo metu mes neturime žmogaus į palydovus — tu juk nepilnametė. Be to, traukiniai pro Angarsko stotį ateina iš Vladivostoko perpildyti. Vasarą visi keliauja. Gal liktelsi bent pora mėnesių?

—Oi, ne! Sutinku ir be palydovo! Galiu grįžti ir pakeleivingais traukiniais!

Kadangi ir praeinantys traukiniai tebėra perpildyti, negaliu išvažiuoti daugiau kaip savaitę. Per tą laiką kasdien esu kviečiama į visus barakus iš eilės. Kiekvienas nori perduoti linkėjimus iš gyvų lūpų savo artimiesiems Lietuvoje. O gerosios tetos Varkalienė ir Raslauskienė, su kuriomis per naktis eilėse prie duonos stovėdavau, o dienomis malkų naštas iš taigos vilkdavau, su ašaromis akyse prašo:

—Vaikeli, tu tik vieno dalyko nepamiršk: kai išlipsi Kaune iš traukinio, tai pirmiausia atsiklaupk ir tą žemę pabučiuok!

Jaunimas dailija fotografijas. Užrašo atminčiai nuotraukas žmonės, kurių daugelio aš gyvenime daugiau nebesutiksiu. Tačiau jų apiblukę atvaizdai didžiausioj pagarboj bus. Ir tie nepamirštami, beveik istoriniai įrašai:

„Prisimink Sibire vargstančias drauges — Nijolę ir Katrytę";

„Prisimink Usolės barakus ir brigados drauges — Janina";

„Prisimink Sibiro dykumas ir kartu buvusią mane", — prašo tautinėm juostom karūnuota Vita;

„Būdama gimnazijos suole, prisimink mane Sibiro krašte"...

„Tokio pat likimo draugei"...

„Būdama laisvėje, prisimink"...

Atminties fotogalerija!

●

Atėjo diena, kai nedidelis artimųjų būrelis išlydėjo mane iš barakų. Buvau apsivilkusi geriausiuoju, dar nespėjusiu suplyšti tetos švarkeliu, o rankoje laikiau dėdės Vilko sukaltą medinę dėžutę su duonos džiūvėsiais. (Dėdę, mano tikros tetos Petrutės vyrą išvežtą be šeimos, vieną naktį išgabeno į anglių kasyklas, kur jis prarado plaučius, ir vos grįžęs į Lietuvą mirė). Vidinėje švarko kišenėje spaudžiau reabilitacinę pažymą ir karinį geležinkelio bilietą.

Mažoje Angarsko stotelėje tebuvo keletas keleivių. Pro šalį prašvilpė greitieji „Vladivostokas — Maskva" ir „Chabarovskas — Novosibirskas". Mano bilietą kompostiravo į vietinį traukinį „Irkutskas — Zima". Taigi pirmasis žingsnelis link Lietuvos nedidelis, maždaug 500 km. Liko dar beveik 20 tokių „žingsnių".

(Bus daugiau)

DBLS CV POLITINĖ VEIKLA

DBLS CV politinė veikla daugiausia vykdoma kartu su kitų pavergtų tautų organizacijomis: Baltų Taryba ir European Liaison (ELG). ELG dalyvauja albanai, baltgudžiai, bulgarai, čechoslovakai, estai, gruzinai, jugoslavai, latviai, lenkai, lietuviai, rumunai, rusai, ukrainiečiai ir vengrai, iš viso 14 tautų. Baltų Taryboje, aišku, yra tik pabaltiečiai. Kadangi pabaltiečių rūpesčiai yra beveik tie patys, Baltų Taryba veikia labai sklandžiai. Kiek kebliau yra su ELG, kur kai kada atsiranda labai daug nuomonių. Tačiau abi organizacijos atlieka naudingą darbą reprezentuodamos Rytų Europos pavergtas tautas Britanijoje.

SVARBESNI ĮVYKIAI

1988 m. rugsėjo mėn. netoli Londono įvyko Pasaulio Pabaltiečių Santalkos politinė konferencija, kurioje dalyvavo atstovai iš Šiaurės Amerikos, Europos ir Australijos. Lietuvius atstovavo dr. K. Bobelis, VLIKo pirmininkas, A. Juzukonis, PLB valdybos narys, Kanados ir JAV LB bei DBLS atstovai. Latvių bei estų organizacijų atstovai atkeliavo ne tik iš Šiaurės Amerikos ir Britanijos, bet ir iš kelių Europos valstybių ir net iš Australijos. Konferencija išdiskutavo daugybę klausimų, pav., ryšiai su kraštais ir pagalba kultūrinėse, ekonominėse bei gamtos apsaugos srityse; sustiprinimas ir suderinimas pabaltiečių politinės veiklos Europoje; įsteigimas pabaltiečių telefakso tinklo, jungiančio Šiaurės Ameriką, Europą ir Australiją. Konferencija patvirtino du pagrindinius mūsų veiklos principus: išlaikyti okupacijos de jure nepripažinimo politiką Vakarų valstybėse, ir reikalauti pilnos nepriklausomybės savo tautoms.

1988 m. lapkričio mėn. prieš numatytą bet neįvykusį M. Gorbačiovo apsilankymą Britanijoje, Baltų Tarybos pirmininkė ir vice-pirmininkai apsilankė Užsienio reikalų Ministerijoje (URM). Pusantros valandos trukusiame pasikalbėjime su Sovietų Skyriaus viršininko pavaduotoju buvo iškelti sekantieji reikalai: de jure nepripažinimo politika, parama Baltų nepriklausomybei, parama sąžinės kaliniams, Ignalina, kultūriniai bei prekybiniai santykiai su Baltų valstybėm, ir kit kas. URM pareigūnas patvirtino, kad Britanijos vyriausybė laiko Baltų valstybių inkorporaciją į Tarybu Sąjungą neteisėta ir pritaria pabaltiečių laisvo apsisprendimo teisei. Britų vyriausybė kreipia daug dėmesio į žmogaus teisių pažeidimus Sov. Sąjungoje. Britai nenori viešai kelti Ignalinos Atominės Jėgainės klausimo, nes tas galėtų pažeisti de jure nepripažinimo principą. Dėl tos pačios priežasties britai kol kas nenumato užmegzti tiesioginių prekybos santykių su Baltijos valstybėmis. URM pareigūnas patarė, kad kultūrinius ryšius, kaip mokslininkų bei studentų mainus, geriausiai užmegzti tarp universitetų ar institutų, nes tokie santykiai dabar yra betarpiški.

1988 m. gruodžio mėn. ELG suorganizavo mitingą Parlamento Rūmuose, kuriame kalbėjo keli parlamento atstovai, bei pavergtų tautų kalbėtojai. Taip pat gruodžio mėn. apie 1000 žmonių dalyvavo Sir Frederick Bennett (ELG) mitinge Westminster Centrinėje Salėje, pradedant Europos Laisvės Kampaniją. Abu šie renginiai rodo, kad yra britų parlamentarų, kurie remia Rytų Europos išlaisvinimą. Tą patį patvirtino R. Maxwell-Hyslop MP ir Lordas Chelwood, iškeldami Pabaltijos klausimą Parlamente ir Lordų Rūmuose.

RYŠIAI SU TAUTA

Bendravimas su tauta vis sukelia tam tikrų nesusipratimų mūsų tarpe. CV ligšiol vadovaujasi VLIKo ir PLB nutarimų principais, kad tik asmeniško pobūdžio susitikimai priimtini. Tačiau padėtis tėvynėje pasikeitė, atsirado naujų organizacijų, reikalaujančių nepriklausomybės ar bent savarankiškumo. Todėl CV mano, kad DBLS Suvažiavimas turėtų gerai apsvarstyti tolimesnius Britanijos lietuvių santykius su Lietuvoje veikiančiomis organizacijomis siekiančiomis valstybinio savarankiškumo bei nepriklausomybės. Žinoma, betkokie ateities santykiai su kraštu neturi pakenkti mūsų tikslams, siekti laisvo apsisprendimo teisės ir nepriklausomybės Lietuvai. Suvažiavimas irgi turėtų apsvarstyti, ar ne laikas pertvarkyti Britanijos lietuvių nekilnojamą turtą taip, kad galėtume skirti daugiau laiko ir pajėgų Lietuvos laisvinimo veiklai.

Aleksas Vilčinskas
CV narys politiniams reikalams

SĄJŪDŽIO KANDIDATAI APLANKĖ LIETUVOS VIETOVES

Ryšium su artėjančiais rinkimais į Liaudies deputatus. Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio kandidatai ir rinkiminės kampanijos darbuotojai praėjusį savaitgalį lankėsi įvairiose Lietuvos vietovėse pagarsinti Sąjūdžio kandidatus ir jų rinkiminę platformą. Pasak Sąjūdžio tarybos nario Alvydo Medalinsko, kuris iš Vilniaus telefonu susisiekė su Lietuvių Informacijos Centru, penktadienį, šeštadienį ir sekmadienį trys Sąjūdžio rinkiminės kampanijos grupės nuvyko į Suvalkiją, Dzūkiją, Aukštaitiją ir Žemaitiją, su tikslu susitikti su rinkėjais, brandinti žmonių politinį aktyvumą ir stiprinti Sąjūdžio veiklą ten, kur ji dar palyginus silpna — rajoniniuose centruose ir bažnytkaimiuose.

Pateikiame vietoves ir skliausteliuose pažymime dalyvavusiųjų skaičius:

Žemaitijoje

Vieną rinkiminės kampanijos grupę, kuri nuvyko į Žemaitiją, sudarė Sąjūdžio seimo tarybos nariai Arvydas Juozaitis, Mečys Laurinkus, Zigmas Vaišvila ir Sąjūdžio remiami kandidatai Egidijus Bičkauskas, Jonas Kubilius.

Penktadienį kovo 17, pirmas mitingas Žemaitijoje įvyko 17:30 valandą Pagėgiuose (susirinko 300). Po dviejų valandų sąjūdiečiai buvo Šilutėje (2,500). Šeštadienį pirmas susitikimas buvo 10.00 val. Šilalėje (400), paskui 12.00 Rietave (400), 14.00 Plungėje (2000), 16.00 Telšiuose (400), 18.00 valandą Kelmėje (500). Paskutinę dieną — sekmadienį — sąjūdiečiai apsilankė 9.30 valandą Radviliškyje (500), paskui nuvyko į Šeduvą (300), ten mitingas buvo 13.30, 15.30 Baisiogaloje (200), ir 18.00 valandą Raseiniuose (1500). Bendras skaičius: vietovių — 11, rinkėjų — 9000.

Aukštaitijoje

Antra Sąjūdžio kampanijos grupė praėjusį savaitgalį leidosi kelionei po Aukštaitiją, Jos sudėtyje buvo ir keli kandidatai, tarp jų Marcelijus Martinaitis ir Vidmantas Velikonis. Šeštadienį, kovo 18 dieną 12.00 valandą sąjūdiečiai buvo Obeliuose (susirinko 200), 14.00 valandą Rokiškyje (400), 16.00 Kupiškyje (500),17.30 buvo didelis mitingas Panevėžyje (6000), dalyvaujant Seimo tarybos pirmininkui Vytautui Landsbergiui, kuris ten ir balotiruojas. Sekmadienį nuvyko į Pakruojį (500), ten mitingas buvo 10.30, paskui rinkosi 13.30 Pasvalyje (2000), 15.30 Biržuose (1000), kelionė užsibaigė susirinkimu 17.30 valandą Vabalininkuose (400). Bendras skaičius: vietovių — 8; rinkėjų — 11,000.

Suvalkijoje ir Dzūkijoje

Trečia rinkiminės kampanijos kelionė — pati sparčiausia — buvo Suvalkijoje ir Dzūkijoje. Grupės sudėtyje buvo ir kandidatai Antanas Buračas, Romas Gudaitis, Sigitas Geda, Juozas Olekas. Penktadienį 12.00 valandą buvo susitikimas Luksnėnų sodininkystės ūkyje (susirinko 50), 14.00 Alytaus statybos kombinate (150), 16.00 Dauguose (100), 18.00 Butrimonyse (100), 20.00 Pūniuose (200). Šeštadienio grafikas buvo toks: 10.00 valandą Simne (200), 12.00 Krosnoj (100), 14.00 Marijampolėj (500), 16.00 Kazlų Rūdoj (200), 18.00 Lazdijuose (300). Sekmadienį kovo 19, sąjūdiečiai 10.00 valandą aplankė Griškabūdį (100), 12.00 Vilkaviškį (1000), 14.00 Kybartus (300), 16.00 Šakius (300), 18.00 Kudirkos Naumiestį (100) ir 20.00 Lukšius (200). Bendras skaičius vietovių — 16, rinkėjų — 3450.

Išvestinis skaičius: aplankyta 35 vietovės, susitikta su 23,450 rinkėjais.

Sąjūdiečiams rūpesčio kelia 693 rinkiminė apygarda, kur kandidatuoja Mečys Laurinkus, jo oponentas yra Vytautas Petkevičius. Sąjūdžio rinkiminio štabo narė Angonita Rupšytė aiškina, kad laikraščiuose ir skelbimuose rašytojas Petkevičius yra keliamas kaip Sąjūdžio seimo tarybos narys. Kaip žinia, šių metų vasario 16 d., seimo tarybos posėdyje jo įgaliojimai buvo sustabdyti. Taigi Vytautas Petkevičius nėra Sąjūdžio kandidatu į Liaudies deputatus. Sąjūdis remia Mečio Laurinkaus kandidatūrą. Jis yra gimęs Sibire, jo motina buvo politinė kalinė, pats yra Sąjūdžio tarybos narys ir Stalinizmo nusikaltimams tirti komisijos sekretorius.

LIC

PRANCŪZIJA

MIELI TAUTIEČIAI,

Lietuva ir išeivija šiais metais mini tautinio atgimimo šauklio, poeto, publicisto Vinco Kudirkos gimimo 130-ąsias ir jo įkurto literatūros, politikos ir mokslo žurnalo „VARPO" 100-ąsias metines.

Šios sukaktys testiprina mūsų ir mūsų tautos pasiryžimą kovoti už „Varpo" skelbtus idealus ir siekti atstatyti mūsų tautos prigimtas teises. Prisidėkime prie mūsų Bendruomenės veiklos. Remdami lietuvių bendruomenę, mes remiame ir tautiečius Lietuvoje. Taip Jūsų parama yra labai svarbi. Dėkoju visiems, kurie jautriai atsiliepiate į mūsų prašymą.

Lauksime visų Vasario 16-tosios minėjime, kuris bus švenčiamas Paryžiuje kovo 4 dieną.

Ričardas Bačkis

KITOS ŽINIOS TRUMPAI

Vilniaus berniukų choras „Ąžuoliukas" — tarptautinio konkurso laureatas, laimėjo GRAND PRIX! Vasario 12 Nantes mieste vyko berniukų chorų festivalis, kuriame dalyvavo 19 chorų iš įvairių Eropos kraštų. Konkurse sekantieji laimėtojai buvo čekoslovakų, vengrų ir lenkų chorai. Išvykos metu „Ąžuoliukui" teko koncertuoti Nantes, Rennes ir Toulouse miestuose bei jų apylinkėse. Savo koncertinę kelionę jis užbaigė lietuvių gimnazijoje, Vokietijoje, kur dalyvavo Vasario 16-tosios iškilmėse.

Geneviève Carion-Machwitz lapkričio mėn. Periqaueux miesto bibliotekoje buvo suruošta paroda supažindinti prancūzus su lietuviais, ukrainiečiais ir lenkais. Ričardas Bačkis skaitė paskaitą apie Lietuvą šiandien, K. Masiulytė-Pauliulienė ir J. C. Mončys skaitė O. Milašiaus kūrybą. Dvi savaites buvo rodomi Antano Mončio ir Žibunto Mikšio darbai.

Jarczyk Gwendoline, „La Croix" žurnalistė, vasario mėnesį lankėsi Vilniuje ir dalyvavo Vasario 16-tosios minėjimo iškilmėse.

Sadūnaitės Nijolės prisiminimų antrąją dalį („L'Amour ne meurt pas") sausio pabaigoje prancūziškai išleido „Aide à l'Eglise en Détresse". Knygelės kaina 40 frankų. Ją galima įsigyti pas kun. J. Petrošių.

Medelinskas Alvydas, Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio tarybos narys organizaciniams reikalams, prieš Kalėdas lankėsi Paryžiuje.

Karolina Masiulytė-Paliulienė ir J. C. Mončys kovo 4 d. vaidino „Aušros Vartus" Düsseldorfe (Vokietijoje) žmogaus teisių kolokviume.

Ričardas Bačkis su prof. A. Besançon kovo 13 d. Liège (Belgijoje) pravedė Alliance atlantique-Belge rengiamą kolokviumą apie Sov. Sąjungos tautas.

Kauno valstybinis choras gegužės 11 d. dalyvaus Bordeaux miesto festivalyje.

Seselė Chrysanthe vasario 18 d. Chartres mieste šventė vienuolės įžadų 50 metų jubiliejų. Šiose iškilmėse pamaldas laikė kun. J. Petrošius.

Paskutiniu metu Ivry ir Paryžiaus ligoninėse gydėsi Monique Dulinskas, Stella Lonchampt, Ugnė Karvelytė, Stasys Judickas, Antanas Mončys.

Zenkauskaitė-Pawlowski Konstancija, 84 metų amžiaus, mirė 1988 m. gruodžio 10 d., palaidota gruodžio 16 d. Saint Maur (Val-de-Marne) kapinėse.

Sekantieji Paryžiaus lietuvių susirinkimai: balandžio 9; gegužės 21 — Motinos dienos šventė. Birželio mėnesį Paryžiuje lietuvių susirinkimo nebus. To mėnesio 23-25 dienomis visus raginame ir kviečiame dalyvauti Europos lietuvių dienose, kurios vyks Vasario 16 gimnazijoje, Vokietijoje. Norintiems jose dalyvauti, prašome kreiptis į PrLB valdybą.

SIELOVADOS TARYBOJE

Gruodžio 8 ir sausio 15 vyskupas Paulius Baltakis tarėsi su savo padėjėjais — Lietuvių Sielovados Tarybos vicepirmininku Tėv Antanu Saulaičiu ir reikalų vedėja Ses. Igne. Buvo peržvelgti atskiri tarybos komisijų planai ir numatyti keli grupiniai pasitarimai, kuriuose jau įsijungę į būrelių veiklą galėtų patarti pagelbėti kitiem, kurie nori ateiti į talką vyskupui.

Numatyta sušaukti Sielovados Tarybos metinį suvažiavimą lapkričio 24-26 Mokslo ir Kūrybos simpoziumo proga Čikagoje. Be to, papildytas komisijų pirmininkų ir ryšininkų sąrašas, kuris yra čia atspausdintas.

Sielovados Tarybos komisijų veikla yra plati ir įvairi. Komisijų vadovai su talkininkais atlieka savo uždavinius pagal vietovių sąlygas ir galimybes. Vyskupo įstaiga palaiko ryšį ir koordinuoja komisijų, veiklos būrelių ir paskirų individų planus.

Pašaukimų komisija, vadovaujama kun. P. Stravinsko, paruošė informacinį leidinėlį lietuvių ir anglų kalbomis apie lietuvišką sielovadą. Spausdins Pransiškonų spaustuvė Brooklyne, finansuos Amerikos Lietuvių Kunigų Vienybė. Pašaukimų vadovėlis bus išsiuntinėtas parapijoms ir jaunimo organizacijoms.

Suaugusių Religinio Ugdymo komisija, vadovaujama V. Kolyčiaus, paruošė Advento ir Gavėnios laikotarpiams skirtų susikaupimo programų konspektą. Užisakyti galima pas Ses. Ignę, I.C. Convent, Rt. 21, Putnam, CT 06260.

Komisijos branduolį, apart Kolyčiaus, sudaro kun. dr. V. Skilandžius, B. Čepaitienė ir A. Kuolas.

Finansų komisija, vadovaujama dr. J. Sungailos, nutarė įvairiems Sielovados Tarybos projektams lėšas telkti jau egzistuojančio Vyskupo Fondo (Bishop's Fund) vardu. Aukų prašoma ir laukiama. Siųsti vyskupo raštinės vardu.

Jaunimo komisija, vadovaujama A. Budrytės, per Vainikų Dienos savaitgalį gegužės 27-29 Dainavos stovykloje organizuoja suvažiavimą, skirtą jaunimui nuo 16 iki 30 metų amžias. Sąskrydžio pavadinimas — Atbudimas! Dalyvaus Vysk. P. Baltakis, Tėv. A. Saulaitis, Sesuo Ignė ir kiti jaunimo bičiuliai. Programoje — svarstymai, pašnekėsiai, vakarinės programos, žaidimai, susikaupimo ir minčių pasidalinimo valandėlės. Dėl informacijų kreiptis į Seselę Ignę, Putnam, Connecticut.

Šv. Rašto komisija, vadovaujama A. Zailskaitės, sausio 4 posėdžiavo Brooklyne ir aptarė Senojo Testamento vertimo projektą bei specialios Naujojo Testamento laidos paruošimą jaunimui. Pasitarimuose dalyvavo Vysk. P. Baltakis, kun. prof. A. Rubšys, kun. D. Valentis, Ses. Ignė ir A. Zailskaitė. Taip pat buvo planuojama paruošti Naujojo Testamento knygutę ir maldaknygę pritaikytą mokslinio amžiaus vaikams.

Liturgijos komisija, vadovaujama A. Prapuolenytės, kovo 11 buvo suorganizavusi vienos dienos liturginį seminarą Šv. Antano parapijoje Cicero, Illinois. Buvo svarstoma kaip lietuviams pritaikyti savo tautiškumą liturgijos nuostatuose. Seminaras buvo ypač naudingas vargonininkams, chorvedžiams, lektoriams ir Mišių patarnautojams.

SPORTAS IR VASARIO 16-toji

Kazys Baronas

Gedimino mieste leidžiamas „Sportas" (dabar pasirodo tris kartus savaitėje, kaina 5 kp.) talpina labai daug žinių iš nepriklausomos Lietuvos gyvenimo, norėdamas parodyti po karo užaugusiai kartai, kad Lietuvoje ne viskas sportiniame gyvenime buvo tamsu ir juoda". Ir taip, toje pačioje vasario 16 d. laidoje Rimgaudas Tirilis perkelia skaitytojus į 1937 m. Europos ir pasaulio ledo ritulio pirmenybes Prahoje, kurios vyko vasario mėn. 11-20 d.d. Ypatingai malonu buvo skaityti šiuos sakinius:

„Buvo Prahoje ir dar vienas įvykis, kurį šiandien ypač malonu prisiminti. Tai — vasario 16 d. Žiemos stadione suruoštos iškilmės Lietuvos dvidešimties metų Nepriklausomybės sukakčiai paminėti. Tas pats autorius prisimena: „Ne vieno lietuvio akis, mačiusi tas iškilmes, apsiašarojo iš džiaugsmo. O ir buvo ko ašaroti. Iškilmės buvo suruoštos 20 val., kai turėjo įvykti čekoslovakų ir amerikiečių rungtynės, kurios į stadioną sutraukė ne mažiau 10000 žmonių. Tai miniai girdint, iš garsiakalbio buvo pranešta, jog čekoslovakų sportininkai, gerbdami Lietuvos sportininkus, paminės mūsų 20 metų jubiliejų. Po pranešimo tuojau pasigirdo specialiai toms žaidynėms parašyto maršo garsai ir mūsų geltonukai, lydimi trijų čekų sportininkų, nešini čekų tautine vėliava, o po jų ir mūsų trispalve, apčiuožę aplink visą ledo aikštę, sustoja prieš garbės tribūną, kurioje tarp kitų aukštų svečių matyti ir mūsų ministeris p. Turauskas. Išsirikiavus, p. Kraffer prancūziškai, o vėliau čekiškai pasako kalbą ir įteikia kaip draugiškumo ženklą savo vėliavą ir gražią dovaną, krikštolinę vazą su užrašu „Litevskemu Narodnimu Mužstvu Čekoslovenska Liga Kąnadskeho Hockeyje 16; unora 1938", o po to — abiejų tautų himnai. O mūsų vyrukai sušukę čekiškai „Čekoslovensku zdar", tuo pačiu iškilmių maršu ir palydėti dideliais aplodismentais ir tautiniais šūkiais išlydėjo mūsiškius. O po to buvo jaukus ir malonus priėmimas pas poną ministrą Turauską".

VOKIETIJA

SKAUTŲ ĮŽODŽIO IŠKILMĖS AUŠROS TUNTE

1989 m. kovo mėn. 10 d., Aušros tunto skautės ir skautai šv. Mišiose dalyvavo su vėliava. Šv. Mišias atnašavo ir progai pritaikytą pamokslą pasakė skautų dvasios vadovas kun. Edis Putrimas. Lekciją ir atsakomąją psalmę skaitė skautai, tikinčiųjų maldą suformulavo ir perskaitė Aušros tunto tuntininkės pavaduotojas ps. Petras Veršelis.

Tuoj po pamaldų įvyko Aušros tunto sueiga. Skautai išsirikiavo skiltimis, būreliais, draugovėmis. Komandą perėmė ps. Petras Veršelis. Pirmiausia raportai. Tuntininkei buvo pranešta, kad sueigoje dalyvauja 27 skautės ir skautai. Po to — skaitomi įsakymai. Juose pirmiausia buvo padėkota visiems, kurie prisidėjo prie Kaziuko mugės pasisekimo. Toliau buvo paskelbta, kad, atėjus abitūros egzaminams, s.v. psl. Alain Gromošauskas atleidžiamas iš Vytauto Didžiojo draugovės draugininko pareigų. Naujas draugininkas — prit. sk. sl. Marius Bijūnas, naujas draugininko pavaduotojas ir draugovės adjuntantas — prit. sk. sl. Gintaras Batūra. Buvo perskaitytos pavardės kandidatų, išlaikiusių skauto kandidato patyrimo laipsnį ir duosiančių įžodį, ir išlaikiusių kitus patyrimo laipsnius ir specialybes. Baigus skaityti įsakymus, duodantieji įžodį buvo paprašyti prieiti prie vėliavos. Suskambėjus atitinkamai komandai, visi tunto nariai, iškėlę rankas didžiuoju saliutu, atnaujino įžodį kartu su Markum Andrijausku, Kai Baliuliu, Viktoru Diavara, Jurgiu Gaidimausku, Aleksandru Klimaičiu, Aleksandru Makutėnu, Antanu Vainiumi ir Simu Varnu — naujais didžiosios skautiškos šeimos broliais. Po įžodžio ps. Petras Veršelis pakvietė tuntininkę ps. Jūratę Lemkienę užrišti naujiesiems skautams geltonus kaklaraiščius. Paaiškinęs mazgelių reikšmę, jis pakvietė kun. Edį Putrimą užrišti Tėvynės mazgelį ir Eugeniją Liucienę — gerojo darbelio mazgelį. Staigiai ir netikėtai prisiartino psl. Zitos Dubauskaitės vadovaujama Lapių skiltis ir įžodį davusius pagerbė skautiškos lelijos formos rankų darbo sveikinimais. Sekė tuntininkės žodis. Jai baigus kalbėti, buvo pakviesta tarti keleta žodžių ateitininkų organizacijos Vasario 16 gimnazijoje vadovė p. Marija Šmitienė. Ji pabrėžė labai gerą bendradarbiavimą tarp skautų ir ateitininkų organizacijų ir pasveikino skautų naujus narius. Paskutinė kalbėjo skautų rėmėja Eugenija Liucienė. Savo Sveikinimą ji užbaigė apdovanodama saldainiais. Nuoširdus ačiū! Tuo galutinai ir užsibaigė įžodžio iškilmės. Dar buvo iškviestas priekin Bebrų skilties skiltininkas Vytautas Lemke ir pagerbtas už III skautų patyrimo laipsnio ir dviratininko specialybės egzaminų išlaikymą, ir jam buvo įteiktas atitinkamos specialybės ženkliukas. Bendru nusifotografavimu buvo sueiga baigta.

atža

Europos LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN — Lithuanian Weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and Published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT. England

Tel.: 01-727 2470. Telex: 261947 SOS G. FAX: 01-727 3045

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė

Prenumeratos kaina metams: Didžioje Britanijoje — 18 svarų;

Užsienyje — 22 svarai (Vokietijoje 70 DM) oro paštu.

Vienoj skilty įdėto skelbimo kaina 10.00 svarų už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštyje kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ar leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

KAS—KADA—KUR

Balandžio 8-9 — DBLS-gos ir LNB-vės metinis atstovų suvažiavimas Lietuvių Namuose Londone.

Birželio 5 d. — priėmimas Britų Parlamento rūmuose. Priėmimo šeimininkas Tom Sackville MP; ruošia Baltų taryba D. Britanijoje. Įėjimas 12.50 sv.

Birželio 23-25 — Europos Lietuvių Dienos vasario 16 Gimnazijoje Hüttenfelde, V. Vokietijoje.

Liepos 7-10 dienomis — kraštų pirmininkų konferencija Vasario 16 gimnazijoje, Vokietijoje.

Liepos 29 iki rugpjūčio 5 d. — Jubiliejinė skautų stovykla Sodyboje.

Liepos 30 — rugpjūčio 6 d. — Europos Lietuviškųjų Studijų savaitė Švedijoje, Gotlando saloje.

AUKOS TAUTOS FONDUI

Vasario 16-osios proga Northamptono lietuviai aukojo:

L. ir B. Švalkai — 10.00 sv.

A. Petrusevičius, J.J. Plepiai, K.E. Švalkus, J. Trimirka, J. Storr ir L. Utka — po 5.00 sv.

S. Šimkus — 1.00 sv.

Iš viso L. Švalkus Northamptone surinko 41.00 sv.

Vasario 16-tos minėjimo proga, Bradforde lietuviai aukojo.

Lietuvių klubas „Vytis" — 150.00 sv.

J. Paulauskas — 30.00 sv.

J. Žalys — 15.00 sv.

P. Miliauskas — 10.00 sv.

Po 5.00 sv. — R. Karalius, A. Galbuogienė, A. Adomonis, B. Kuzminskaitė, A. Kadžionis, M. Šilingienė, S. Grybas, A. Gerdžiūnas, A. Bučys, P. Vasis, V. Ašmenskas, V. Gurevičius.

Po 3.00 sv. — S. Budrys. Po 2.00 sv. — E. Plekšaitis, A. Silnickienė, P. Pucevičius, E. Radzevičius, G. Ašmenskienė.

Po 1.00 sv. — J. Žiliukas, S. Vaicekauskienė, A. Brazdeikis, G. Pucevičienė, J. Bugenis, A. Traška, P. Jakubėnas.

Iš viso aukų surinkta 285.00 sv. TAUTOS FONDUI aukas rinko Ronaldas Karalius.

LIŪDNOS ŽINIOS

Iš tolimos Australijos gauta žinia, kad kovo 7 d. mirė Jonas Mašanauskas, „Europos Lietuvio", o vėliau „Mūsų Pastogės" redaktorius. Jonas Mašanauskas atvykęs iš Vokietijos, kurį laiką buvo apsigyvenęs Vidurinėje Anglijoje, Coventryje. Čia jis apsivedė Birutę ir vėliau su šeimyna išvyko į Australiją.

Beveik tuo pačiu laiku atėjo kita žinia iš JAV, kad kovo 13 d. automašinos avarijoje žuvo Gedas Glatkauskas. Jis buvo suorganizavęs Anglijoje esančius sportininkus, buvo „Kovo" sėkmingos krepšinio komandos treneriu ir jos kapitonu, DBLS-gos CV atstovavo jaunimą ir buvo įvairių kitų projektų organizatorius ir vykdytojas. Gyveno Mančesteryje, Coventryje ir netoli Londono. Čia apsivedė ir sukūrė šeimą. Prekybos reikalais išvykęs į JAV, vėliau ten persikėlė gyventi.

Visi kurie juos pažinojome esame labai nuliūdę. Šiuo sunkiu laiku giliausiai užjaučiame jų šeimas ir artimuosius.

BRADFORDAS

ATIDĖTAS SKYRIAUS SUSIRINKIMAS

Bradfordo skyriaus metinis susirinkimas, kuris turėjo įvykti kovo mėnesį 19 d., atidėtas dviem savaitėm. Dabar valdybos ataskaita, aptarimai ir rinkimai bus balandžio 2 d., sekmadienį, 15.30 val.

Malonėkite visi skyriaus nariai ir kiti lietuviai dalyvauti. *Sk. Valdyba*

J. URBŠIO ATSIMINIMAI

Kaune gyvenančio buv. Lietuvos užs. reikalų ministro Juozo Urbšio ATSIMINIMAI, neseniai išleisti Čikagoje, jau yra gauti Londone. Gausiai iliustruota 164 puslapių knyga turėtų būti perskaityta kiekvieno lietuvio, ypač šiais — sukaktuviniais Sovietų-Nacių sąmokslo prieš Lietuvą — metais.

Knygos kaina — 5 sv. Užsakymus su čekiu ar pašto orderiu siųsti: Lithuanian National Fund, 2 Ladbroke Gardens, London, W11 2PT.

VASARIO 16 GIMNAZIJAI REIKALINGI MOKYTOJAI

Vasario 16 gimnazija ateinantiems mokslo metams ieško griežtųjų mokslų mokytojų (pageidaujama su magistro laipsniu, žemesnis laipsnis irgi priimtinas). Anglų ir lietuvių kalbos yra būtinos. Kreiptis tiesiai pas direktorių Andrių Šmitą (Romuva, Lampertheim) Hüttenfeld, W. Germany.

PAIEŠKOJIMAS

Britų Raudonasis Kryžius paieško Viktoro Kriaučiūno, gimusio Palangoje ir į D. Britaniją atvykusio 1944 m. Jo ieško brolis Petras Kriaučiūnas. Žinantieji prašomi rašyti: British Red Cross, 9 Grosvenor Crescent, London SW1X 7EJ.. Rašant pažymėti: — Your Ref: 8615/SS/PX.

SKELBIMAI

REIKALINGOS LNB AKCIJOS

Galintieji perleisti lietuviškai kalbančiam jaunuoliui LNB-vės akcijas, prašomi rašyti: „E.L." Redakcijai, 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT.

REIKALINGAS TARNAUTOJAS

Lietuvių Sodybai skubiai reikalingas Sodybos Vedėjas arba Vedėja. Dėl darbo sąlygų ir atlyginimo rašyti: J. Alkiui, CV pirmininkui, 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT.

PAMALDOS

Nottinghame — Didžiosios Savaitės pamaldos.

Ketvirtadienį — 19 val.

Penktadienį — 15 val.

Šeštadienį — 20 val.

Velykų I dieną — 11.15 val.

Velykų II dieną — 11.15 val.

Atvelykyje, balandžio 2 d. — 11.15 val.

Viskas vyksta Židinyje.

Leeds — kovo 19 d.

Manchesteryje — Velykų I d., 12.45 val.

Boltone — Velykų II d., 11 val.

Bradforde — balandžio 2 d., 12.30 val.

Eccles — balandžio 9 d., 12.15 val.

LENKIJA

ŠČECINO LIETUVIŲ VEIKLA

Minėdami Lietuvos Nepriklausomybės šventę, Ščecino lietuviai išklausė referatą apie Vincą Kudirką, Lietuvos himno autorių ir „Varpo" redaktorių. LVKD Ščecino skyriaus pirm. J. Žaliapienis patiekė veiklos apyskaitą ir planą ateinantiems metams. Sekretorius A. Marcinkevičius painformavo apie skyriaus biuletenį „Pajūrio lietuvis" ir apie numatomą kultūrinę veiklą.

Balandžio-gegužės mėnesiais numatyta tvarkyti Dariaus-Girėno paminklo aplinką ir remontuoti audros sužalotą kryžiastulpį, esantį paminklo sklype. Liepos 16 dieną ruošiamas tradicinis sąskrydis prie Dariaus-Girėno paminklo, kur laukiama daug svečių.

Vedamos derybos su valdžios įstaigomis dėl klėtelės — Dariaus-Girėno muziejėlio — pastatymo netoli paminklo. Lietuviško stiliaus klėtelę, 8,59 x 7,07 m. dydžio, suprojektavo Lietuvoje. Gavus valdžios leidimą, lietuviškų rastų namelis bus atvežtas sunkvežimiais iš Rumšiškių į Lenkiją. Šios statybos iniciatoriai buvo Lietuvos sporto aviatoriai, praeitais metais apsilankę Pšelnike. Daug šioje srityje pasidarbavo kaunietis Liudas Ganusauskas. **J.Ž.**

N. ORDOS PAVEIKSLŲ PARODA

Kovo 18 d. Lenkų kultūros namų POSK salėje, Londone, atidaryta Napoleono Ordos (1807-1883) paveikslų paroda.

Istorikas Z. Siemaszko atidarydamas parodą padarė Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės istorinę apžvalgą ir nušvietė dail. N. Ordos biografiją.

Dailininkas, muzikas ir rašytojas N. Orda nuo 1823 m. studijavo Vilniaus universitete architektūrą. Dalyvavo 1831 m. sukilime, po kurio pasitraukė į užsienį. Apsigyvenęs Paryžiuje, studijavo meną ir muziką. Po caro Aleksandro amnestijos, 1856 m. grįžo į tėvynę, keliavo po buvusios DLK žemes ir piešė istorinius vaizdus, bažnyčias bei architektūrinius objektus. Iš tų paveikslų 1876-83 metais buvo litografiniu būdu išleistas 260 lapų albumas, kurio vieną egzempliorių turi įsigijęs londonietis Dolinskis. Tų paveikslų foto-nuotraukas pagamino jo žmona Elena Dolinskienė (vilnietė), kuri ir suruošė šią parodą.

Tarp daugelio paveikslų lietuvio akį labiausiai patraukia vaizdai iš dabartinės Lietuvos teritorijos: Vilnius, Trakai, Kaunas, Biržai, Telšiai, Rietavas, Palanga, Kražiai, Žemaičių Kalvarija, Kėdainiai, Raudonė, Baisogala ir t.t. Ne visi žinojome, kad Lietuvoje būta tiek kultūros paminklų! **J.V.**

TIMEO DANAOS...

PRIEŠ 50 METŲ VOKIEČIŲ WEHRMACHTAS OKUPAVO KLAIPĖDOS KRAŠTĄ

Dokumente „Geheime Kommandosache" skaitome, kad „der Fuehrer" 1939 m. kovo mėn. 23 d. nutarė „friedensmaess" okupuoti Klaipėdos kraštą. Berlyne, 1939 m. kovo mėn. 22 d. Oberkommando der Wehrmacht įsakyme Nr. 672/39 g. K. WFA/L (Ia) liepiama Wehrmachto sausumos, jūros ir oro karinių jėgų daliniams (dabar panaudoju originalinį tekstą): „Die Besetzung... der Stadt Memel... (seka išsamus karinės operacijos aprašymas)... und das uebrige Gebiet des Memellandes... (zu besetzen)... Pats Hitleris, rašoma, įplauks Klaipėdon su „Panzerschiff Deutschland", lydimas nemažo karinių laivų telkinio. Visa operacija truks tiktai 1 val. Ji prasidės 10 val. ryto. Tuo pačiu metu Krašto administracija perduodama civilinėms įstaigoms... Lietuvos valiuta — Litas — keičiama į RM. ...

Parašas Keitel, Chef des Oberkommandos der Wehrmacht.

Šiandien studijuodami lietuvių, lenkų, dalinai ir gudų tautos praeities politinę-kultūrinę evoliuciją, rasime, kad vokiečiai (prisidengę prūsų slapyvardžiu) nuo 1795 metų — paskutinio Lenkijos-Lietuvos padalinimo — iki šiai dienai, pasinaudodami suvokietintų autochtonų (der Eingedeutschen) reikalavimu „auf Heimat", spiriasi pripažinti dabartines tarpvalstybines sienas. Kodėl taip yra, atsakymą duoda filosofas Friedrich Nietzsche (1844-1900), vokiečių mentaliteto žinovas, „antžmogio" išradėjas. Jis rašo „Sie sind von vorgestern und von uebermorgen, -- Sie haben noch kein Heute". Fr. N. įspėja tautiečius nebegyventi žiloje senovėje ar kreipti mintis į utopinį rytojų, o kuo greičiausiai įsikurti dabartyje. Gaila, kad N. balsas liko neišgirstas. 1871 m. Versailles rūmuose vok. generolai įgyvendino idėją „Deutsches Reich", kuris neužilgo pradėjo imperialistinę politiką, tikslu tapti vadovaujančia jėga Europoje. Prieš 75 metus, įsiveldama į I pasaulinį karą, Vokietija buvo nugalėta ir, šalia kitų teritorijų neteko ir Klaipėdos krašto. 1919 m. palaikyti tvarkai į Klaipėdą atvyko prancūzų kariuomenės dalinys... Atrodo, kad „Heim ins Reich" vizijos šaknys ieškotinos Klaipėdos Kr. prancūzų valdymo laikotarpyje. Tuo metu (1919-1923), iš Reicho pasiųsti, krašto vietinius gyventojus užplūdo mokytojų, kunigų, gydytojų, advokatų, ir tarnautojų nemokančių lietuviškai kalbėti, amaras. „Mit List und Schlaeue..." (klasta ir apgaule), vėliau rašė „Memeler Dampfbootas", jiems pavyko 20-ties metų bėgyje suvokietinti nemažą vietos gyventojų dalį. Hitlerininkų-memellaederių džiaugsmas priklausyti Grossdeutschlandui tetruko vos 5 metus.

1945 m. sausio 25 d., paskutinis vok. kareivis paliko Klaipėdos miestą, palikdamas miesto griuvėsiuose 8 vietinius gyventojus. Nekaltai žuvusių civilinių skaičius nežinomas...

Kaip antikinei Trojai graikų padovantas medinis arklys atnešė pražūtį, taip NSDAP militaristinė-rasistinė politika Lietuvos pamario gyventojams, Neringos žvejams nieko gero nedavė. Niekas nebenori, kad panašūs aviantūristai iš naujo įsigalėtų ir karu žmoniją nusiaubtų. Todėl Laokoono perspėjimas trojiečiams „Timeo danaos et dona ferrentes" ir šiandien tebeturi savo reikšmę ir aktualumą.

Ventės Ragas

ĮKURTA EKONOMINIŲ REIKALŲ KOMISIJA

PLB Valdyba patvirtino PLB pirmininko sudarytą Ekonominių reikalų Lietuvoje Komisijos branduolį: pirmininkas dr. Feliksas Palubinskas, (JAV), nariai dr. Adolfas Damušis, (JAV), Jonas Pabedinskas, (JAV), Juozas Sidas (JAV) ir Gabrielius Žemkalnis, Australija. Sąjūdžio pirm. Vytautas Landsbergis pranešė, kad iš Sąjūdžio į komisiją paskirti ekonomistai: Antanavičius, Buračas ir Prunskienė. Komisijos tikslas sudaryti sąlyginius planus tuo atveju jei Lietuva gautų ekonominį savarankiškumą. Tikslas ne bizniavimo, bet talkos Lietuvai.

TARNAUTOJŲ PASIKEITIMAI LIETUVOS ATSTOVYBĖJE VAŠINGTONE

Nuo šių metų kovo mėn. 1 d., Cezaris Surdokas pasitraukė iš Lietuvos Pasiuntinybėje Vašingtone aštuonis metus eitų pareigų.

Lietuvos atstovas, labai nuoširdžiai dėkodamas C. Surdokui už darbą tvarkant kultūros bei informacijos reikalus, pažymi, kad jam kartais teko eiti pareigas labai sunkiomis aplinkybėmis. Jis tą atliko labai pareigingai ir sumaniai.

Nuo šių metų sausio mėn. 1 d., Lietuvos Pasiuntinybėje Vašingtone, pradėjo eiti pareigas Margarita Samatienė, Raštinės vedėjos titulu. Jos didelė patirtis bus svarbi paspirtis Pasiuntinybės darbams.

Nuo vasario 1 d. į Pasiuntinybės tarnautojų eiles stojo Emilija Sakadolskienė, kuri ypač rūpinsis kultūriniais reikalais.

PABALTIEČIŲ SAVAITGALIS

Balandžio 15-16 dienomis, Latvių Namuose, Catthorpe, Didžiosios Britanijos Pabaltiečių Sajunga ruošia 10-jį Pabaltiečių Savaitgalį. Pradžia 9.30 val. šeštadienį. Dviejų dienų programoje: įvykiai Pabaltijo kraštuose, metinis susirinkimas, kabaretas ir šokiai sekmadienio vakare. Kaina 20 sv. asmeniui. Užsirašyti iki balandžio 7 dienos pas Christ Last, 31 Felstead Rd., Langhton, Essex IG10 3BB. Tel: 01-508 5142.

PASAULYJE

Po rinkimų

Sovietų Sąjungoje vykę rinkimai į visasąjunginę deputatų tarybą skyrėsi nuo iki šiol buvusių rinkimų tuo, kad iki šiol kandidatai buvo visuomet *vienbalsiai* išrenkami. Šį kartą net pats Gorbačiovas, per slaptą balsavimą, susilaukė 12-ka priešingų balsų. Daugiausia priešingų balsų gavo Ligačev (78), kuris anksčiau išstūmė iš tarybos savo priešininką Boris Jeltsin, visuomenės labai mėgiamą asmenį. Jeltsin per rinkimus prisistatė kaip žmonių užtarėjas prieš komunistų partijos dominaciją. Jo naudai vyko didelės demonstracijos ir jo kalbų klausėsi minios žmonių.

Iš kitų respublikų išsiskyrė Lietuva ir Latvija. Lietuvoje kandidatus statė ir kitos partijos, o Latvijoje rinkimus trukdė rusai, kurių ten yra daugiau negu latvių. Be to, Rygoje yra svarbūs kariniai sovietų įrengimai ir dėl to, sakoma, sovietai neleis Latvijai išstoti iš Sovietų Sąjungos.

Izraelis ir PLO

Izraelio premjeras Yitzhak Shamir tebesilaiko savo nusistatymo nesikalbėti su palestiniečių laisvinimo organizacija (PLO). Tačiau Izraelio slapta policija per radiją pareiškė, kad Izraeliui nėra kitos išeities ir reikia tartis su PLO. Palestiniečių sukilimas — intifada — kariškai yra neįveikiamas. Jis gali būti numalšintas tik derybų su PLO keliu. Izraelio premjeras greitai lankysis Vašingtone, kur jis žada patiekti savo planą palestiniečių klausimui išspręsti.

Baigiama Irano izoliacija

Po to, kai ajatola Khomeini pasmerkė autorių Salmon Rushdie mirties bausme, visos Bendros Rinkos Europos valstybės, pritardamos D. Britanijai, atšaukė iš Teherano savo diplomatinius atstovus. Pereitą savaitę tas nutarimas buvo pakeistas ir kai kurios valstybės jau pasiuntė savo atstovus į Teheraną, nežiūrint, kad Iranas mirties bausmės neatšaukė. Britanijos ministras Sir Geoffrey Howe sakė suprantąs europiečių norą atnaujinti santykius su didele ir svarbia valstybe, tačiau privačiai jis išreiškė nusistebėjimą, kad tai buvo padaryta negavus iš Irano jokių nuolaidų. D. Britanija nenumato atnaujinti diplomatinių santykių su Iranu artimoje ateityje, nežiūrint, kad Irano žinioje yra trys britų įkaitai Lebane ir vienas pačiame Teherane.

Teherane Vatikaną atstovauja londoniškis arkivyskupas Bulaitis.

Pietų Afrika grasina

Manoma, kad per lapkričio mėn. rinkimus Namibijoje Swapo organizacija, artima sovietams, laimės rinkimus ir sudarys vyriausybę nepriklausomai Namibijai valdyti. Swapo vadas Sam Nujoma pareiškė, kad jie gali leisti Afrikos Tautinio Kongreso (ANC) nariams gyventi Namibijoje. Tam pasipriešino P. Afrika, nes ji nenori turėti teroristų savo pasienyje, kurie gali užpuldinėti krašto gyventojus ir grasina ANC dalinius Namibijoje išnaikinti. Sovietai, kurie nors ir remia ANC, pataria jiems tartis.

Pietų Afrika labai aukštai vertina Britanijos premjerę Margaret Thatcher, kuri priešinasi prekybinių sankcijų įvedimui. P. Afrika norėtų, kad Margaret Thatcher tarpininkautų santykių sunormavimui tarp P. Afrikos ir kaimyninių valstybių. Ji per Velykas išvažiavo į Afriką, kur aplankys Maroką, Nigeriją, Zimbabvę ir Malawį. Į P. Afriką ji dar nevažiuos, nes ten, ji mano, dar per mažai duodama laisvės juodiesiems. Neseniai pas Margaret Thatcher lankėsi P. Afrikos užs. reikalų ministras Pik Botha.

Neaiški padėtis Afganistane

Neaišku kas Afganistane laimi ir kas pralaimi? Tai priklauso nuo to, iš kur žinios gaunamos. Kabul tebėra vyriausybės valdomas, o mūšiai būk tai eina dėl kito didesnio miesto — Jalalabad. Mujahedeen partizanai turi sudarę savo vyriausybę ir Amerika sutinka prie tos vyriausybės paskirti savo ambasadorių. Tai žinoma nepatinka sovietams. Pranešama, kad apie 200 vyriausybės karių su ginklais perėjo į partizanų pusę, atsiveždami 12 tankų ir 38 sunkvežimius amunicijos.

Maskva plečiasi

Jau nuo seniai Filipinų salos buvo Amerikos globoje, ypač kai jas valdė prezidentas Marcos. Dabar gi pranešama iš sostinės Manilos, kad Filipinai ir Sovietų Sąjunga pasirašė prekybos sutartį, pagal kurią svarbiausia bus leidžiama sovietų žvejų laivams naudotis Filipinų sutaisymo įmonėmis ir sovietų Aeroflot lėktuvams — nusileisti filipinų aerodromuose. Filipinų lėktuvai irgi galės skraidyti per Sovietų Sąjungos teritoriją. Siekiama derybas tęsti toliau dėl geležinkelių statybos, įgėgainių ir t.t.